

تسهیل رشد مراکز خصوصی فعال در بخش IT و هدفگذاری آن

علی آزادی خوجین

مشاور طراحی و راه اندازی ارتباطات داده

۱- تعاریف پایه

با توجه به آنکه عصر کنونی را عصر فناوری اطلاعات میدانیم و تفاسیر و تعبیر متنابهی را در این ارتباط شنیده و یا مطالعه نموده ایم مسلماً نباید تردیدی در گستردگی ابعاد و سرعت نفوذ بخشهای مختلف و شکل‌های متنوع فناوری اطلاعات در سطوح مختلف کاری اجتماعی و صنعتی داشته باشیم و در محیط واقع نیز چنین تصور و گمانی کاملاً جاری و صادق است. اما مبحث IT و تاثیر گذاری آن در روالها و سیستمهای قانونی و اداری و فنی، محدوده ای گسترده از عوامل و گرایشات را شامل می‌گردد که بررسی همه جوانب آنها و تعیین و تعریف خصوصیات، تمایزات و گستره همه آنها و یا حتی بخشی از آنها مستلزم بررسیهای دقیق کارشناسانه و زمانگیر است که حداقل در کشور ما چنین فعالیتهایی بصورت متمرکز و مدیریت شده بشکل مناسبی صورت نگرفته اند. اما لزوم توجه ویژه به ورود فناوری اطلاعاتی به ساختارهای تخصصی، کاری و اداری از چنان اهمیت بالایی برخوردار است که تمامی فعالیتهای علمی-عملی که می‌توانند به شفاف سازی ماهیت، رشد و گسترش و بهینه سازی بکارگیری این فناوری کمک نمایند باید مورد توجه و حمایت قرار گیرند.

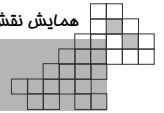
در این مقاله نیز سعی بر ارائه اجمالی نظرگاهی خاص از چگونگی تسهیل رشد مراکز خصوصی فعال در بخش IT و هدفگذاری آن با لحاظ کردن جایگاه ویژه منابع انسانی در بخشهای کاری داخل کشور میباشد. از اینرو در ابتدا تعاریفی متناسب از عوامل مورد توجه در این مقاله ارائه می‌گردد و در ادامه سعی خواهد شد که ارتباطات و جایگاه عوامل معرفی شده، در یک ساختار متمرکز تبیین و تعریف گردند.

۱-۱- IT

فناوری اطلاعات را شامل مجموعه ای از عوامل سخت‌افزاری، نرم‌افزاری، اداری و انسانی در نظر می‌گیریم که پردازشهای لازم برای تحصیل اطلاعات عملیاتی، تحقیقاتی، اجرایی و کنترلی و مدیریتی از منابع داده تا اطلاعات ترکیبی پیچیده را شامل می‌گردد البته با تاکید و دقت در نقش نیاز عملیاتی یا اطلاعاتی درخواست کننده یا مصرف کننده نهایی، عوامل و منابع اولیه تولید و یا جمع‌آوری داده‌ها، عناصر پردازش کننده واسط، کنترلهای جریان اطلاعاتی و مدیریتهای موضعی و کلان و همچنین کاتالیزورهای نرم‌افزاری و سخت‌افزاری.

البته چنین تعریفی به جهت جزئی بودن تنها در ادامه مسیر این مقاله مورد نظر قرار گرفته است.

۱-۲- اهمیت IT

از جمله ابتدایی‌ترین و مهمترین ویژگیهای منحصر بفرد کلان IT را باید در برآورده سازی نیازهای کاربردی - اطلاعاتی جستجو کرد. امروزه با پیچیده تر شدن فرآیندهای تخصصی و گسترش روزافزون آنها، همچنین توسعه همه جانبه جوامع انسانی و تنوع نیازهای افراد، نهادها صنایع و مدیریتهای برای داشتن امکان اجرای صحیح فعالیتهای مالی، صنعتی، اجتماعی، سیاسی و... نیاز به برخورداری از اطلاعات صحیح مرتبط با آنها در زمان مناسب، از اولین و مهمترین نیازهاست و IT در شکلهای مختلف خود سعی در برآوردن چنین نیازهای اساسی دارد.

۱-۲-۲- از دیگر ویژگیهای ممتاز در ارتباط با بحث IT ویژگیهای زمانی و تاریخی آن میباشد. اول آنکه در موقعیت تاریخی فعلی جوامع بشری با ترکیبات پیچیده سیاسی - مالی - صنعتی و در ادامه روند مراحل مختلف گذر از عصر صنعت به فراصنعت در اختیار داشتن اطلاعات صحیح و سریع و جامع جهت تحلیل و ارزیابی موقعیتهای حال و گذشته و تخمین و برنامویزی برای آینده از مهمترین نیازها میباشد که این خود لزوم ایجاد و تسری گونه‌های مختلف فناوری اطلاعات را در جوامع پیشرفته و یا در حال پیشرفت ایجاد میکند. دوم فاکتور سرعت و انجام فعالیتهای موازی و تکمیلی در حد فاصل بازه‌های زمانی کوتاهتر میباشد که از این نظر برای هماهنگی در بخشهای مختلف صنعتی، مالی، اداری و نهایتا اجرای مدیریتهای موفق کلان و تخصصی در سطوح مختلف نیاز به دسترسی تسهیل شده به اطلاعات متمرکز صحیح از طریق ابزارهای مناسب از منابع گسترده داده ای و اطلاعاتی وجود دارد که IT در شکل صحیح خود به بهترین شکل چنین نیازهایی را برآورده مینماید.

۱-۲-۳- خصوصیت ممتاز دیگر فناوری اطلاعات عبارت است از تضمین شکل ساختیافته، پویا و قابل کنترل ارتباطات در بخشهای داخلی با یکدیگر و یا بخشهای داخلی با بخشهای خارجی دیگر سیستمهای مبتنی بر فناوریهای اطلاعاتی میباشد. در شکل صحیح سیستمهای مبتنی بر IT روالها، گذرگاهها، زمانها و مبدا و مقصد ارتباطات چه به شکل کنترلی و یا قرار دادی و یا هوشمند با دقت هر چه تمامتر قابل تعریف و استفاده میباشد.

۱-۲-۴- از دیگر ویژگیهای قابل توجه IT می‌توان به قابلیت توسعه گسترده ان اشاره نمود. IT امروزه ضمن ارتقا سطح کیفی بخشهای مختلف خود با ارایه راهکارهای موثر و دقیق در بخشهای مختلف کاربردی، عملیاتی و صنعتی، مرزهای جدیدی از حوزه فعالیتهای تخصصی را برای خود و نیز سایر صنایع و علوم ایجاد و تعیین مینماید و چنین ویژگی برتری پویایی و گسترش روز افزون و لحظه ای IT را تضمین مینماید و این خود بسیاری از صنایع و تخصصهای وابسته را نیز به مرزهای جدید منتقل خواهد نمود.

۱-۲-۵- دقت و سرعت بالا از دیگر مشخصه‌های ممتاز فناوری اطلاعات میباشد. علیرغم حضور موثر منابع انسانی در مراحل مختلف و فرآیندهای متفاوت گونه‌های IT، ماهیت داخلی IT از خصوصیات منفی انسانی از جمله محدودیت دقت و سرعت و بالا بودن درصد خطا مبرا است البته بشرط آنکه زیرسیستمها و اطلاعات پایه در یک ساختار منسجم و صحیح در کنار یکدیگر قرار گرفته باشند.

۱-۳- خصوصی سازی

بحث داغ خصوصی سازی بعنوان یک نوشدارو از جمله بحثهای اختصاصی و رایج جوامع در حال توسعه میباشد که گذری از لحاظ تعریف تئوری سهل ولی در عمل بسیار پیچیده و تخصصی میباشد. تنوع سیاستهای خصوصی سازی یا گسترش بخشهای خصوصی آنچنان زیاد میباشد که بررسی تئوریک هر یک از آنها نیز بسیار زمانگیر و گسترده خواهد بود و در این مجال تنها به فاکتورهای اساسی مورد توافق در روشهای مختلف مرسوم اشاره خواهیم داشت از جمله :

۱-۳-۱- سیاستهای کلان اداری - سیاسی

شامل مصوبات دولتی و قوانین اساسی. قوانین تصویبی در جهت کاهش میزان تصدی گری دولتی فعالیتها و کوچک نمودن بدنه دولت (یا حکومت) خصوصا در بخشهای فنی، صنعتی و اقتصادی میباشد.

۱-۳-۲- توسعه

با توجه به تعاریف ماهیتی بخش خصوصی و فاکتورهای ذاتی آن از جمله توجه به استفاده بهینه از منابع، انجام فعالیتها، تخصصی تر و جزئی تر و امکان توسعه و گسترش در بخشهای فنی و صنعتی و از جمله بخشهای مختلف IT، در ساختارهای خصوصی بیشتر و بهتر قابل دسترس میباشد. همچنین حجم فنی، اداری و انسانی بخشهای خصوصی در فازهای برنامه ریزی شده به شکل صحیح تر و مناسبتری قابلیت رشد و ارتقا را دارا می باشد.

۱-۳-۴- عوامل مالی - اقتصادی

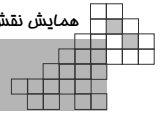
کاهش بار مالی دولت در سطح کلان از جهت هزینه های روزانه، ماهیانه و پشتیبانی از جمله خدمات بیمه ای و تامین اجتماعی و انتقال آن به بخش خصوصی با محدوده کوچکتر و حیطه مسئولیت کمتر از خصوصیات خصوصی سازيست. همچنین ایجاد انگیزشهای مالی در بخشهای خصوصی با فراهم آوری رقابتهای کمی و کیفی، کنترل متمرکز منابع مالی و انسانی در بخشهای خصوصی، تعاریف دقیق تر اهداف تخصصی و اقتصادی، کوچک نمودن محدوده های ریسک پذیر و ... از دیگر مسائل مهم مورد توجه در گسترش خصوصی سازی میباشد که مهمترین دستاورد نهایی آنها تغییر در نوع هزینه های مالی و نیز تغییر در هزینه کنندگان را شامل می گردد.

۱-۳-۵- اهداف زمانی

از این منظر موقعیتهای زمانی داخلی و خارجی سیستم از جمله نوع ارتباطات و گستردگی آنها، چگونگی بهره گیری از منابع نرم افزاری و سخت افزاری، سایر تکنولوژیهای هم عصر، نوع آموزشهای تخصصی و کلاسیک رایج در هر دوره، میزان متقاضیان اشتغال و میزان آموزش دیدگان مجرب و تازه کار در هر مقطع زمانی می تواند زمینه مناسب برای شروع یا تسریع حرکت بسوی خصوصی سازی را فراهم آورد که همگی آنها علاوه بر ارتباط با بسیاری عوامل اجتماعی و فنی کشور به موقعیت زمانی پیدایش این شرایط بستگی دارند.

۱-۳-۶- تمرکز فنی - مدیریتی

مسئله مؤسسات یا شرکتهای خصوصی با مسئولیتهای خاص کاری - عملیاتی خود از قابلیت بالاتر پذیرش و گسترش بحثها و بخشهای تخصصی و فوق تخصصی برخوردار هستند تا بخشهای دولتی عمل کننده با حوزه مسئولیتهای گسترده تر و گاه متناقض و متفاوت و بهره گیری از سطوح کمتر کنترل شده تخصصی فنی و غیر فنی. با توجه به اهداف مالی و تخصصی شرکتهای خصوصی لزوم سرمایه گذاری جهت تعمیق مسایل فنی از طریق جذب تخصصهای مختلف، ارائه آموزشهای پیشرفته،

بکارگیری تجهیزات جدیدتر قابل توجه تر و امکان پذیرتر میباشد در مقایسه با بخشهای دولتی با دلمشغولیهای چندگانه و نوع سیاستهای هزینه سازی مالی خاص و پیچیده دولتی.

۱-۳-۶ - پاسخگویی

بخش خصوصی با توجه به اهداف اقتصادی خود از منابع انسانی و سیستمیک خود در مراحل مختلف انتظار پاسخگویی مناسب جهت تامین اهداف و یا تعیین استراتژیها فنی - کاری را دارا میباشد و این عمل با کنترل و مدیریت نزدیکتر منابع انسانی و متخصصین و نهایتاً سیستمهای جاری در بخشها، به نحو مطلوبتر و ساده تری صورت می پذیرد.

۱-۴-۴ - منابع انسانی

در تمامی موارد ذکر شده قبلی در این مقاله مطمئناً تنها عنصر غیر قابل حذف همانا عناصر فردی و انسانی میباشد. چه در رده جمع آوری اطلاعات پایه یا در رده های ورود اطلاعات، پردازش اطلاعات، تهیه و طراحی سیستمها، تولید نرم افزارها و سخت افزارها، مدیریتهای کلان و جزء و یا مصرف کنندگان نهایی نقش حساس و تعیین کننده عوامل انسانی غیر قابل انکار یا کم توجهی است.

اساس بنیادهای اجتماعی مالی و صنعتی بر دوش انسانها و نهایتاً برای انسانهاست و غایت هنر و انتظار از فناوریها، تعامل مناسب آنها با انسان (چه بعنوان جزئی از سیستم و چه بعنوان مشتری و سفارش دهنده نهایی) و ایجاد زمینه های مناسب تامین آسایش و تکامل انسان و جوامع بشریست. لذا لازمست که خصوصیات فرد و افراد مورد توجه قرار گیرد. در این مقاله انسان و کلا منابع انسانی در رده های مختلف بعنوان جزء داخلی سیستمهای IT مورد نظر بوده و بررسی می گردند:

۱-۴-۱ - اشتغال

برای هر فرد در هر جایگاه اجتماعی و تخصصی، اشتغال یک جزء تفکیک ناپذیر از مهمترین دغدغه های فکری - عملی میباشد. جایگاه فرد در IT نظیر هر صنعت دیگر در نخستین گام پاسخگویی نیاز شغلی اوست یعنی صرف نظر از نوع کار و شکل تخصص، بخودی خود فعالیت در یک نظام IT برای فرد تامین کننده شغل محسوب می گردد که البته سطح این شغل نیز به عوامل مختلفی از جمله تخصص، تجربه، نوع کار، میزان درآمد و بستگی خواهد داشت.

۱-۴-۲ - مسایل مالی

یکی از اهداف نهایی بکارگیری IT کمک به تحقق اهداف مالی - اقتصادی میباشد. اما مستقل از نقش نهایی مسایل مالی در شکل و حرکت زمینه های مختلف فناوری اطلاعات خود فعالیت باید به گونه ای باشد که درآمدزایی مناسب حداقل در حد حقوق کارکنان، تامین مخارج روزمره و تامین ابزار مورد نیاز و ... را تحقق بخشد بنابراین اولین و مهمترین انتظار فرد از سیستم تحصیل درآمد مناسب در حال و آینده از طریق اشتغال در بخشهای مناسب IT میباشد.

۱-۴-۳ - تامین اجتماعی

فعالیت در کلیه زمینه‌های شغلی میباید علاوه بر تامین مخارج جاریه زندگی، با توجه به میزان پشتیبانی مالی، عاطفی، درمانی و حقوقی در زمانهای بازنشستگی یا از کارافتادگی و یا بروز حوادث غیر مترقبه صورت پذیرد و هر فعالیت شغلی باید چنین نیازهای به حقی از طرف کارکنان را برآورده سازد.

۱-۴-۴- آموزش

برای گسترش و ارتقاء یک نظام کاری-تخصصی باید با توجه به نیازهای روزمره و آتی حوزه فعالیتها ی کاری، افراد شاغل در آن مجموعه از آموزشهای مناسب دوره ای یا موردی جهت ارتقا سطوح تخصصی خود و نهایتا سیستم برخوردار باشند.

۱-۴-۵- ارتقاء و رشد

در سیستمی که خود تمایل به رشد دارد و ماهیت آن درنوردیدن مرزهای تخصصی و عملیاتی جدید میباشد افراد نیز جهت برخورداری از روحیات مناسب و امیدواری و شکوفایی باید در یک سیستم صحیح رقابتی - ضابطه ای امکان رشد و ارتقاء در مراتب تخصصی و اداری را دارا باشند.

۱-۴-۶- ابزار

فرد به عنوان بهره گیرنده از نیروهای فکری و تحلیلی پایه خود باید از امکانات لازم سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مناسب جهت انجام وظایف خود بشکل صحیح برخوردار باشد و نمی‌توان از هر فرد با هر میزان تخصص و توانایی علمی و عملی بدون داشتن ابزارهای مناسب توقع انجام صحیح یا سریع وظایف شغلی و اداری را داشت.

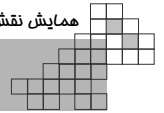
۲- تعاریف متعدد IT

همانگونه که قبلا نیز بدان اشاره گردید فناوری اطلاعات گستره ای وسیع از شئون علمی و عملی فعالیتهای مالی، اقتصادی، صنعتی، تخصصی را تحت پوشش خود در آورده و یا بصورت کاملا موثری بر حوزه‌های دیگر تکنولوژیها اثرگذاری مینماید.

از این جهت به سبب ارتباط افراد حقیقی و حقوقی مختلف در رده‌های متفاوت کاری، مدیریتی، تخصصی با این پدیده تکنولوژیک می‌توان انتظار تعاریف و تعبیر متفاوتی از شرح وظیفه، چگونگی کارکرد و اهمیت IT از دیدگاههای مختلف را داشت که بخودی خود این تعبیر متفاوت بشرط آنکه در هر موقعیت فاکتورهای مرتبط را بخوبی پوشش دهند و بیان جزئی از آن حوزه را معرفی کنند، مفید و ناظر بر اهمیت و گستردگی و نفوذ IT در بین مشاغل و افراد میباشد.

در بیان و بررسی تعاریف حوزه‌های کلان یا جزء، تخصصی یا عمومی تکنولوژی اطلاعات در نظر گرفتن موارد ذیل و تعمق در جایگاه آنها کمک شایانی در درک شفافتر آن موقعیت فناوری مینماید.

۲-۱- عوامل ثابت و متغییر

آن بخش از مسلمات فنی، اداری و روالهای تخصصی و یا ابزارالات مختلفی که نقش مشخص و آزموده ای را در تحقق اهداف و یا تسریع جریانات علمی و عملی مرتبط با IT بر عهده دارند را جزء عوامل ثابت می‌توان در نظر گرفت و در مقابل بسیاری از عوامل اجرایی یا داده ای یا تجهیزاتی که بر حسب موقعیت زمانی - مکانی و یا نوع حوزه تخصصی فعالیت می‌توانند انتظارات مختلف یا متفاوتی را تامین سازند جزء عوامل متغییر دسته بندی میشوند. نمونه مشخص این گروه که نقش بسیار کلیدی در بدنه IT دارند منابع انسانی و تخصصهای مرتبط با آنها در سطوح و شکلهای مختلف میباشد.

۲-۲- نوع نگاه به مقوله IT

این مؤلفه در حقیقت شالوده تعریف نیاز به اطلاعات و محصولات ثانویه آن و تحقق آن و نیز بکارگیری و رشد آن میباشد. در این مقوله باید به نگاه کلان و استراتژیک به IT در مقابل نگاه جزئی و محدود یا نگاه تخصصی و کاملاً فنی به ابعاد مختلف IT در مقابل نگاهی عمومی و سطحی و یا نگاه سیستمیک به مقوله جایگاه و بکارگیری IT در مقابل نگاههای مدیریتی، کارشناسی و کارمندی و یا نگاه قانونی و اداری در مقابل نگاه مالی و اقتصادی صرف اشاره کرد.

۲-۳- عناصر اولیه

در ساختار تکنولوژی اطلاعات نظیر سایر فناوریها منابع اصلی و اولیه و در واقع شالوده تعریف و اجرا بر عوامل مشخصی استوار است که نوع آنها، درجات آنها و کیفیت آنها در روند کلی رشد، جوابگویی و نتایج نهایی بکارگیری IT اثر گذار است. از آن جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره داشت:

تنوع داده‌ها، نوع پردازشها، سخت‌افزارها، نرم‌افزارها، جریانهای داده‌ای و کنترل‌های مدیریتی، انتظارات میان مدت و بلند مدت، اهداف جزئی و کلان، تعاریف مشخص از ارزش افزوده داده ای و عملیاتی، کارشناس و متخصص، آموزش و تعاریف شغلی، سود و زیان، مدیریت دولتی یا خصوصی و همچنین منافع شخصی یا عمومی و ... البته دسته بندیهای متعدد دیگری را نیز می‌توان مطرح نمود که شئون مختلف IT را پوشش دهند. اما همانگونه که سابقاً اشاره گردید در این مقاله تنها مولفه هایی که در ارتباط با نتیجه‌گیری نهایی موثر میباشند، مورد نظر خواهند بود البته با این شرط که متناقض با سایر مولفه‌های موثر در توسعه و گسترش IT نباشند. به همین جهت در دیدگاه جاری می‌توان بخوبی مشاهده کرد که در طبقه بندیهای کلان اشاره شده، نقش نیروهای انسانی، تخصصهای فردی و مدیریتی و در یک جمع بندی، منابع انسانی کاملاً مشخص، برجسته و غیرقابل اغماض میباشد و این موضوع هنگامی اهمیتی صد چندان پیدا میکند که نتایج نهایی و میانی استفاده از IT برای همین انسانها و یا سایر هموعانشان می‌باشد.

۳- بررسی وضعیت فعلی خصوصی سازی در صنعت IT

وضعیت خصوصی سازی فعلی در صنعت IT تفاوت مشخصی با خصوصی سازی یا خصوصی‌گری فعالیتها در سایر صنایع، ادارات و مؤسسات نداشته و از همان نقایص، کندیها و مشکلات و الگوها پیروی مینماید به همین جهت در این قسمت از مقاله مستقیماً به بحث وضعیت فعلی روند خصوصی سازی IT خواهیم پرداخت که البته این بحث بسیاری از مؤلفه‌های دخیل در خصوصی سازی سایر صنایع را نیز پوشش خواهد داد.

در حال حاضر دو جریان در فرآیند خصوصی سازی IT فعال میباشند.

الف. تاسیس مراکز مستقل خصوصی

ب. ادارات و مراکز سابقا دولتی خصوصی شده.

۱-۳- تاسیس مراکز خصوصی

در این جریان غالبا نقطه اولیه، تعریف محدودی از حوزه فعالیت خاصی از IT و متعاقب آن جمع‌آوری منابع مالی، انسانی، تخصصی لازم در آن ارتباط و جهت تحقق اهداف خاص کوتاه مدت و میان مدت می‌باشد.

جدای از مراحل و انواع ثبت قانونی اینگونه مراکز، مشخصه ممتاز اینگونه مراکز، آغاز فعالیتهای اولیه این مراکز بدون تکیه بر مؤسسات یا ادارات دولتی در درجه اول و عدم بهره‌گیری از مدیریتهای منتسب به دولت در درجه دوم می‌باشد یعنی در اکثر موارد (از لحاظ تعدادی) مشخصا افرادی با غیر وابستگی دولتی در تشکیل و اداره این مراکز دخیل و سهمیم می‌باشند.

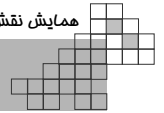
اما روند فعالیت اینگونه مراکز باید با هدف تحقق انتظارات اقتصادی در کنار انتظارات فنی و رشد تخصصی تنظیم و تعریف گردد و با این نظر، نوع فعالیت آنها و یا به عبارت بهتر نوع خروجی و نتایج آنها در موارد ذیل قابل ارزیابی می‌باشند.

۱-۱-۳- مؤسساتی با اهداف تحقیقاتی و علمی

اینگونه مراکز که در صد ناچیزی از بخش خصوصی را شامل می‌شوند، با توجه به محصول نهایی خود که دستیابی به افقهای جدید علمی و صنعتی می‌باشد نیاز به سرمایه‌گذاری درازمدت به بهره‌گیری از نیروهایی با تخصصهای ویژه و مدیریتهای دقیق فنی دارند. اهداف مالی در اینگونه مؤسسات از درجه کمتری از اهمیت برخوردارند هر چند که برای تامین همین اهداف مالی نیز می‌باید مشتریانی خاص غالبا از بخشهای صنعتی دولتی یا نیمه دولتی داشته باشند. با توجه به شکل کار و اهداف معدود و محدود این مراکز، هر چند پذیرای گروهی از متخصصین می‌باشند ولی در عمل با توجه به شرایط کلی حاکم بر فعالیتهای تحقیقاتی و پژوهشی کشور و عدم حمایت‌های مالی و اداری لازم در سطح کلان از آنها، این مراکز از سرعت رشد بسیار محدود و کندی (بر عکس سرعت شگفت‌انگیز گسترش IT در سطح جهانی) برخوردارند. آنچنانکه هدف بندی این مراکز بیش از زمانهای میان مدت را نمی‌تواند پوشش دهد. دیریت اینگونه مراکز اکثرا از متخصصین It می‌باشند و یا آنکه ضمن داشتن تخصص‌های علمی مناسب از مشاوران مناسب تخصصی استفاده مینمایند.

۱-۲-۳- مؤسسات خصوصی با مشتریان دولتی

اینگونه مؤسسات در واقع تنها پردازشگر اطلاعات و یا ارائه‌کنندگان شکلی سفارشی از محصولات IT می‌باشند و بشکل یک جریان میانی در چرخه پردازش یا باز پردازش داده‌ها و اطلاعات در متن شرکتهای دولتی عمل مینمایند. ابتدایا نیازها و اطلاعات و داده‌های اولیه از طرف مراکز دولتی به آنها تحویل شده و در آخر نیز خدمات نهایی آنها نیز در اختیار همین مراکز یا سایر مؤسسات دولتی مرتبط قرار خواهد گرفت. البته در بخشهای خدماتی IT از جمله نگهداری و ارتقاء سیستمها و روالها نیز مؤسسات خصوصی به مشتریان دولتی سرویس دهی مینمایند که در این حالت غالبا در عمل ماهیت شرکت خصوصی در حد یک تامین کننده نیروی انسانی با هدف کسب منافع مادی تغییر می‌یابد و چارچوبهای دولتی و اداری، شکل فعالیت آن شرکتهای را تعیین خواهد نمود. در اینگونه فعالیتهای با توجه به ماهیت کوتاه مدت سرویس دهی به مشتریان، تمایل چندانی به بکارگیری نیروهایی با تخصصهای ویژه و برتر برای مدتهای طولانی وجود ندارد مگر در شرایطی خاص از جمله نیازهای خاص فنی، تشکیل

تیمهای مدیریتی متمرکز در دفاتر مرکزی برای پشتیبانی گروههای مامور در مراکز دولتی، سفارشات خاص مشتریان دولتی و یا الزامات اداری سفارش دهندگان و سایر نیروها نیز بصورت قراردادهای پروژه ای و یا فصلی جذب می‌گردند که البته مشکل عمده در این زمینه به سفارش دهندگان مربوط است که از جمله محدودیتهای زمانی قراردادهای دولتی، عدم تمایل جهت تغییر سیستمی در سایر بخشهایی که با بخش سفارش دهنده ارتباطات اداری و عملیاتی دارند (از این نمونه می‌توان به کامپیوترایز شدن یک معاونت اداری در مقابل دستی ماندن سایر معاونتها اشاره کرد) و همچنین سفارشات جزئی و مقطعی را در این ارتباط می‌توان برشمرد. هر چند شرکتهای موفق خصوصی در عمل توانسته اند که با مدیریت صحیح اداری و فنی از نیروهای متخصص به بهترین شکل ممکن و گاهی با تشکیل تیمهای ثابت و بزرگ کاری استفاده بهینه را ببرند و از این طریق ضمن تضمین موقعیتهای شغلی مناسب، اهداف مالی و فنی خود را نیز تامین کنند. در اینگونه مراکز بجهت نوع کار، مدیریت از متخصصین IT با سطح دانش متوسط اما آشنا به روالها و ارتباطات اداری و قانونی میباشند. این گونه مدیریتها غالباً تنها به هنگام نیاز از مشاورت متخصصین مناسب IT استفاده می‌نمایند.

۳-۱-۳- مراکز خصوصی سرویس دهنده به سایر مراکز خصوصی و عمومی

با توجه به شکلهای محدود بهره‌گیری از IT در ایران در مقایسه با کشورها پیشرفته جهان، اینگونه مراکز خصوصی نیز منحصر در شکلهای محدود به ارائه خدمات به سایر شرکتهای خصوصی می‌پردازند که وسعت اینگونه پروژهها نیز با توجه به توان محدود مالی مشتریان خصوصی اکثراً زیاد نخواهد بود. عادت به استفاده از سرویسهای بدون تغییر تضمین شده، قیمت فناوریهای جدید تر امکان تطابق داخلی با سرویسهای جدید و سطح تخصصی دانش مورد نیاز برای بکارگیری نهایی سرویسهای جدید در نزد سفارش دهندگان باعث می‌گردد که در عمل تمایل چندانی به ارائه درخواستهای جدید یا بهره‌گیری از پیشرفتهای تکنولوژیک نداشته باشند و البته در طرف مقابل نیاز به لحاظ محدودیتهای تجهیزاتی یا تخصصی برخی از سفارشات خاص قابل پذیرش و اجرا نمی‌باشند. البته با توجه به سرعت رشد IT و همچنین توسعه همه جانبه آن در بسیاری از موارد ناگزیر از استفاده از شکلهای مختلف فناوریهای برتر خواهیم بود. اینگونه شرکتهای خصوصی معمولاً ترجیح میدهند با تعداد مشتریان بیشتری در ارتباط باشند (هر چند در چارچوب قراردادهای کوچک)، به همین جهت بخشهای پشتیبانی، بازرگانی، تبلیغات و آنها از فعالیت مناسبی برخوردار هستند. اما با توجه به تقابل حوزههای مالی محدود با یکدیگر سرعت رشد مالی اینگونه شرکتهای (در اکثر موارد) چندان سریع نیست بنابراین تعداد مشتریان در هر زمان بر اهداف کوتاه مدت و میان مدت این شرکتهای تاثیر مستقیم دارد.

ترکیب منابع انسانی بصورت نیروهای ثابت و قراردادی خواهد بود، اما از لحاظ تضمین شغلی اینچنین به نظر میرسد که شاغلین در این گونه مراکز از تضمین شغلی و امنیت کاری مناسبی برخوردار خواهند بود. مدیران اینگونه مراکز از سطح پایه تخصص IT و یا تخصصهای مرتبط برخوردار بوده و از لحاظ سرمایه‌گذاری، بیشتر برنامه‌های میان مدت را تعقیب می‌نمایند.

۳-۱-۴- مراکز خصوصی سرویس دهنده به افراد حقیقی

متداولترین و کم هزینه ترین (از لحاظ منابع تخصصی، تعهدات قانونی و اداری و همچنین نیروهای انسانی) مراکز خصوصی بخش IT را تشکیل میدهند. در این گونه مراکز تقدم اهداف مالی بر سایر اهداف کاملاً قابل لمس و درک می‌باشد و در راستای نیل به چنین هدفی راهکارهای مختلف گاه‌ها غیر فنی و غیر قانونی نیز بکار گرفته می‌شوند.

البته باید اذعان داشت امروزه این مراکز نیز اکثراً سعی در بهبود خدمات، ارتقاء سرویسها و رسیدن به سطوح فنی و تخصصی جدید داشته و از طریق ارایه خدمات مناسب سعی در کسب منفعت مالی بیشتر دارند و در این بین رقابت فشرده اینگونه مراکز جهت جلب و حفظ مشتریان از اهمیت بالایی برخوردار است.

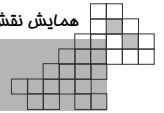
اینگونه مراکز را در سطوح مختلفی از وسعت و با تعداد بیشتری از نظر کمیت در سطح کشور می‌توان مشاهده کرد، از شرکتهایی با ۲،۳ نیروی فنی تا شرکتهایی با کارکنان ۲۰۰،۳۰۰ نفره. معمولاً تا هنگامیکه بحران مالی که اکثراً منبع بیرونی دارد و خارج از کنترل مدیریت این مراکز میباشد بر اینگونه شرکتهای وارد نیاید، آنها می‌توانند لاقلاً در سطح حفظ نیروها و وضعیت جاری خود فعالیت و برنلمه‌ریزی کنند و در فازهای خاص زمانی نیز بنا به نیاز، توسعه تجهیزاتی و یا منابع انسانی داشته باشند.

اینگونه مراکز با آنکه فعالیت اصلی آنها به نوعی محدود میباشد اما با بکارگیری سرویسهای ارزش افزوده می‌توانند بسیاری از مشاغل مختلف را در کنار خود، بکار بگیرند و علت اصلی آن نیز تکثر و تنوع مراجعین و استفاده کنندگان از سرویسهای اینگونه شرکتهای و متعاقب آن تنوع درخواستها و نیازها می‌باشد.

در این مراکز میزان سرمایه مادی مدیریت چربش بیشتری بر اطلاعات فنی IT آن دارد و به همین جهت از مدیران میانی یا مشاوران متخصص بهره‌گیری می‌شود.

آنچه که در ارتباط با مجموعه مراکز خصوصی می‌توان بیان داشت وجود برخی کاستیها و مشکلات عمده در جهت رشد و تکثیر آنها میباشد که از جمله آنها اجمالاً به موارد ذیل می‌توان اشاره کرد:

- عدم حمایتهای قانونی و مالی دولتی برای تشکیل و تاسیس اینگونه مراکز
- عدم حمایت مناسب قانونی برای حفظ و گسترش فعالیتهای این مراکز
- کمبود میزان سرمایه‌گذاری اولیه و نقدینگی در گردش
- شرایط ویژه سفارش دهندگان خدمات
- محدودیتهای اداری و زمانی سفارش دهندگان دولتی
- تمایل این شرکتهای برای پایین آوردن هزینه‌ها با استفاده از منابع تجهیزاتی و انسانی ارزانتر و محدودتر
- مشکلات مربوط به هزینه‌های بیمه‌ای، بازنشستگی و حوادث نیروهای در استخدام اینگونه شرکتهای
- وجود انحصارات فنی و عملیاتی در بسیاری از زمینه‌ها توسط مراکز دولتی و نیمه دولتی
- عدم اطمینان به کیفیت محرمانگی و اجرایی شرکتهای خصوصی
- اعمال روابط بجای ضوابط در واگذاری کارها به بخش خصوصی
- اهداف صرفاً مالی مدیران برخی مراکز خصوصی
- عدم گرایش به سمت مراکز تحقیقاتی و مطالعاتی توسط متخصصین
- تغییرات سریع در سیاستهای اجرایی. فنی شرکتهای خصوصی با پذیرش سفارشات جدید
- کمبود اطلاعات بروز فنی در زمینه IT در برخی مراکز بخصوص در سطح مدیریتهای شرکتهای کوچک

- کمبود و نبود توجه مالی جهت حرکت بسمت نوآوریهای جدید IT

۳-۲- خصوصی سازی مراکز دولتی

آنچه امروزه بیشتر بعنوان نماد خصوصی سازی و کاهش تصدی گری دولت در عملیات فنی و اجرایی شناخته می شود و اهداف سازمان یافته ای را دنبال میکند این بخش از خصوصی سازی یعنی تبدیل مراکز و مؤسسات دولتی به شرکتهای خصوصی میباشد.

با توجه به هزینههای جاری و هزینههای پشتیبانی منابع انسانی و حتی تجهیزات و کالاهای مصرفی که در هزینههای جاری و آینده مؤسسات و ادارات تاثیر گذاری مستقیم دارند کاهش چنین هزینه هایی از اهمیت ویژه برخوردار هست و نیز فراهم آوردن امکان رشد در بخشهای مختلف جذب نیروهای انسانی بیشتر و توجه بیشتر به نظارت دولتی بجای اجرای دولتی از جمله مهمترین عناوین بحثهای خصوصی سازیست.

انواع مراکز خصوصی سازی شده سابقا دولتی را در شکلهای ذیل می توان دسته بندی نمود :

۳-۲-۱- مراکز خصوصی شده ای که تنها به بدنه اصلی قبلی خود سرویس دهی مینمایند

از رایج ترین شکلهای خصوصی سازی فعلی می باشد. در این حالت با کمترین تغییرات گروه IT یا بخشی از آن مثلا بخش کامپیوتر یا انفورماتیک بصورت یک شرکت خصوصی اعلام و حتی ثبت می گردد ولی در عمل همان وظایف قبلی خود را به انجام میرساند. در سطح مدیریتی، مدیر یا گروه مدیریت ترکیبی از همان مسئولین دولتی سابق بوده و اهداف این بخش IT نیز محدود به اهداف بدنه اصلی میباشد از لحاظ نیروهای انسانی کمترین تغییرات را شاهد خواهیم بود، بگونه ای که کارمندان و کارشناسان تنها از طریق بخشنامهها اداری از تغییر وضعیت کاری خود با خبر خواهند شد. قراردادهای کاری بدون تغییرباقی میمانند و یا با تاخیر زیاد بهنگام می گردند و جذب نیروهای جدید نیز بعلاوه محدودماندن انتظارات کاری، بندرت صورت خواهد گرفت. اینگونه مراکز که حتی موقعیت مکانی و فیزیکی خود را نیز تغییر نمی دهند اکثرا نتیجه دستورات اداری و الزامات قانونی میباشدند و کارکنان و نوع و کیفیت کار در این تغییر و تحول کمترین نقش و اثر را داشته و از شاغلین این مراکز نظریه خواهی تخصصی نیز بعمل نیاید و یا بعد از قطعی شدن تصمیم مدیریت این عمل صورت می گیرد.

حتی از لحاظ مالی نیز تغییری در تبدیل و تحول قابل مشاهده نیست و با استفاده از بندهای مختلف دستورالعملهای مالی و اساسنامههای قدیم و جدید. سطح دریافتی کارکنان نیز با کمترین تغییر مواجه خواهد بود. هیچیک از مشخصههای مدیریتی مالی و تخصصی شرکتهای خصوصی را در مدیران این مراکز نمی توان بصورت مشخص و بارز مشاهده کرد و مدیریتهای این مراکز بصورت مدیران میانی همان بدنه اصلی فعالیت کرده و در عمل از کمترین استقلال عملیاتی و استراتژیک برخوردارند.

افراد بکار گرفته شده در این مراکز بیشتر خصوصیات کارمندی از خود بروز میدهند تا خصوصیات کارشناسی و تخصصی، چرا که چارچوبهای اداری اجازه فعالیتهای مناسب را به آنها نمیدهد. در اینگونه مراکز مدیریتهای تخصص لازم در سطح بالا برای راهبری مراکز خاص IT را ندارند و بیشتر تجربه مدیریت اداری را دارا میباشند، لذا با ورود به وادی تخصصی توجه صرف برخی از آنها به روالهای سابق اداری مشکلاتی را بهمراه خواهد داشت.

۳-۲-۳- مراکز خصوصی شده ای که به مؤسسات دولتی سرویس دهی مینمایند

با توجه به الزامات قانونی برای بهره‌گیری مراکز دولتی از برخی مؤسسات و ادارات دیگر دولتی خاص برای رفع نیازهای خود در زمینه IT چنانچه بخش مربوطه در اداره مرجع بسمت خصوصی شدن برود غالباً نیازهای قبلی ارسالی برای آن بعنوان بخشی از یک اداره دولتی مجدداً برای آن اما اینبار به اعتبار یک شرکت خصوصی فرستاده می‌شود. در حقیقت همان وظایف سابق خود را اما اینبار تحت لوای شرکت خصوصی به انجام می‌رسانند. در اینگونه مراکز فضای رشد مالی و تخصصی بیشتری برای کارکنان مهیا می‌باشد و این مراکز برخی از مشخصه‌های شرکتهای ذاتا خصوصی از جمله رقابت، تبلیغات، الزامات تعهدآور، سود و زیان را اکتساب میکنند. به همین جهت انتظارات فنی و اداری نیز در این چارچوب باید شکل و هدایت یابد. آزادی عمل خصوصا در بخش مدیریت و متخصصین بشکل مطلوبتری نمود داشته و ارتباط با بدنه اصلی قبلی، شکلی ساختیافته و منطقی تر و مستقلتر دارد. هرچند در عمل از لحاظ سطوح مدیریتی تغییراتی را که لازمه مدیران خصوصی با ویژگیهای خاص میباشد، شاهد نیستیم و اساساً هیئت امناء دولتی یا مشاوران دولتی نبض اینگونه مراکز را کنترل می‌نمایند. نیروهای تخصصی می‌توانند از آزادی عمل بیشتری برخوردار باشند و چنانچه مدیران میانی و ارشد بتوانند در جذب کار و سفارشات جدید موفق عمل کنند، اینگونه مراکز می‌توانند از رشد اقتصادی و اشتغالی مناسب با مسئولیتهای و فعالیتهای جدید خود برخوردار باشند. مدیریت در این شکل دارای سطح مناسب تخصصی اما گاه غیر مرتبط اما برخوردار از مشاوران فنی مناسب در چارچوب روابط اداری میباشد.

- مراکز خصوصی شده مستقل

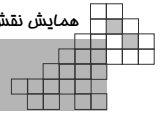
اینگونه مراکز هم دلیل شرایط قانونی و اداری و هم به علت عدم نیاز از طرف بدنه اصلی به آنها و یا به آن سطح از کارکرد، بشکل کاملاً مستقل درآمده و حتی در سطح کارمندان و کارشناسان خود نیز با تغییرات بیشتری مواجه خواهند بود. در اینگونه مواقع ارتباط با بدنه اصلی در حد ارتباط با سایر مراکز دولتی غیر هم خانواده میباشد، هرچند ممکن است مدیران آن نیز از بخش دولتی انتقال یافته باشند و تفکرات مناسب مدیریت خصوصی را نداشته باشند.

ریسک اشتغال در این مراکز بخصوص هنگامیکه مطالعه مناسب برای استقلال و حیات جدید آن صورت نگرفته باشد، در ابتدای جداسازی بالا است و از این جهت نوعی مقاومت در سطح کارشناسان ارشد و میانی در برابر انتقال وجود خواهد داشت. مشکلات این مراکز بعد از مراحل انتقال و مدت کوتاهی پس از آن، دقیقاً نظیر مراکز خصوصی مستقل ایجاد شده خواهد بود. لذا برای ادامه حیات فعلی و نگهداشتن سطح اشتغال خود باید تفکرات بخش خصوصی را با سرعت بیشتری پذیرش کرده و به بهترین نحو ممکن بدانها عمل نمایند اما چون این فرآیند به کندی صورت میگیرد در مقطعی از این جداسازی مدیریتها برای کاهش هزینه‌های جاری ناچار به تعدیل نیروهای انسانی و حتی کاهش ابعاد فعالیتهای اسمی خود خواهند بود.

مدیریت در اینگونه مراکز باید از دانش مناسب مدیریت مرتبط (IT) و نیز دیدگاههای مدیریت خصوصی برخوردار باشد و در مدیریتهای میانی از متخصصین مجرب استفاده نماید.

آنچه در ارتباط با مجموع مراکز دولتی خصوصی شده می‌توان مطرح نمود به شرح ذیل میباشد:

- اجبار و تحمیل قانونی مقدم بر تحلیل و بررسی فنی و کارشناسانه برای خصوصی سازی
- لحاظ تصمیم‌گیریهای اداری - مدیریتی بجای تصمیم‌گیری کارشناسی
- عدم دخالت نظرات کارکنان در زمان و نحوه خصوصی سازی
- هدف بندی کوتاه مدت بر اساس شرایط جاریه بخش دولتی
- لحاظ نکردن شرایط اشتغالی بخشهای خصوصی از لحاظ مالی و پشتیبانی

- عدم آمادگی مدیران جهت حضور در عرصه خصوصی شده
- تعاریف کاری نا مشخص و غیر دقیق برای کارکنان در ساختار جدید
- برقرار ماندن ارتباط تاثیر گذار بدنه اصلی با بخشهای خصوصی شده و رشد طفیلی این بخشها
- بحرانهای اشتغال در مقاطع جداسازی بصورت تعدیل و اخراج نیروها
- سرمایه ناچیز در نظر گرفته شده برای بخشهای خصوصی شده
- کمبود و نبود سیاست جذب نیروهای جدید برای ورود خون تازه به بدنه مراکز
- برگشت برخی از بخشهای خصوصی شده به بدنه اصلی بعلت شکست اهداف تعریفی خود
- فعالیت در محدوده کاملا بسته اداری و قانونی دولتی در این گونه مراکز و بخشهای خصوصی شده
- عدم تمایل و توانایی رقابتی در بازار کار جدید
- وظایف نامشخص در ارتباط با افراد حقیقی و حقوقی بعنوان سفارش دهندگان کار
- عدم تمایل به حرکت در جهت بخشهای تحقیقاتی و مطالعاتی خصوصی
- عدم تناسب تخصصهای اکثر مدیران با زمینههای مدیریت IT و روشهای کنترل و توسعه آن
- انتقال کارکنان غیر مفید و یا غیر مرتبط با موارد مورد نیاز در بخش IT از ادارات دولتی به بخش خصوصی

۴- نگاهی به وضعیت بهینه در فرآیند خصوصی سازی IT

همانگونه که در بخش قبلی اشاره گردید مباحث خصوصی سازی در بخش IT همانند سایر بخشهای اداری و صنعتی چندگانه است که در سطح کشور با شدت بیشتری مطرح می گردد و همانگونه که اشاره رفت الگوریتم خصوصی سازی و پشتیبانی از مراکز خصوصی فعال در زمینه IT از مشابهت های بسیاری با الگوریتمهای خصوصی سازی سایر بخشها و صنایع برخوردار است، اما به سبب شکل و ماهیت IT سرعت رشد تعداد مراکز خصوصی فعال در ارتباط با آن از سرعت بالاتری برخوردار هستند اما این رشد متأسفانه غالباً در زمینه کیفی و توسعه تخصصی همپایه کمیت و تعداد اینگونه مراکز پیش نرفته و از این جهت نقطه مثبت خاصی را نمایان نمی سازد. برای آنکه روند خصوصی سازی و حمایت از بخش خصوصی فعال در زمینه IT از کمیت و کیفیت مطلوب و رو به رشدی برخوردار گردد در ذیل به معرفی برخی پارامترهای تاثیر گذار در این زمینه پرداخته می گردد :

۴-۱- قوانین و سیاستهای کلان حکومتی

اولین گام جهت بوجود آمدن بستر مناسب تشکیل و رشد نهادهای تخصص خصوصی IT ایجاد امکانات و روالهای قانونی در متن قوانین اداری و سیاسی و صنعتی و مالی کشور میباشد که البته این قوانین میباید در جهت تسهیل و حمایت از ایجاد پشتیبانی در زمینه های مالی و سرمایه گذاری، ایجاد راهکارهای مناسب جهت حفظ تداوم و استمرار فعالیتها، فراهم آوردن امکان مشارکت در طرحهای بزرگ و ملی ایجاد روالهای قانونی تسهیل سرمایه گذاری و مشارکتهای خارجی و ارتقاء شان نهادهای خصوصی در چارچوب تخصصها و نیازهای دولتی، اجتماعی و اقتصادی - قرار گیرند.

البته در حال حاضر نیز قوانینی در موضوع خصوصی سازی به تصویب رسیده و در مرحله اجرا نیز میباشند اما بررسی دقیق چنین قوانینی مشخص کننده نا کافی بودن آنها در درجه اول و در مرحله بعدی مشاهده نوعی اجبار اداری در زمینه

خصوصی سازی و نگاهی بیشتر مالی و اقتصادی (بجای نگاهی جامعتر و مبتنی بر تحلیلهای فنی، تخصصی، اداری، زمانی، اقتصادی و اداری) به این مسئله میباشد. راهکارهای ارائه شده در این مصوبات بسیار کلی، سطحی و نادقیق و بدون در نظر گرفتن بخشهای خاص تخصصی نظیر بخشهای IT و مشابه آن میباشد. مدیریتهای در نظر گرفته شده برای انجام و کنترل تبدیل و تحول از دولتی به خصوصی و همچنین مدیریت پشتیبانی بخش خصوصی غالباً از تخصصهای صرفاً اداری و قانونی برخوردارند. در قوانین موجود بیشتر محدودیتهای فعالیتی بخش خصوصی بیان شده است تا راهکارهای توسعه فنی و عملیاتی و مالی آنها.

از نگاهی دیگر برای توسعه بخشهای IT خصوصاً در زمینه خصوصی سازی آن، لازمست که با تصویب قوانین خاص و فوری انحصارات بیشمار بخش دولتی را از نقاط اساسی و قابل رشد و توسعه صنایع IT کاهش داده و یا کلاً چنین انحصاراتی را حذف کرد. یکی از محدودیتهای ممنوعیتهای اساسی بر سر راه توسعه IT در کشور ما در اختیار گرفتن نبض فعالیتهای کلان و اساسی فنی و اداری توسط بخش دولتی و در ادامه بروز رکود و خمودی آن بخش و جلوگیری از رشد و توسعه آن مرکز و فعالیتهای مهم آن میباشد.

اینگونه انحصارات صرفاً در زمینه فعالیتهای مهم و کلیدی IT خلاصه نمیگردد بلکه حتی روالهای اداری و قانونی موجود در کوچکترین زمینه فعالیتهای IT نیز شرکتها و مؤسسات خصوصی را ملزم به تبعیت و کسب مجوز و امکانات از بخشهای دولتی مینمایند.

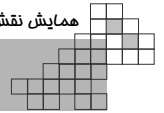
قوانین مفید میباید علاوه بر تسهیل دسترسی و استفاده از تکنولوژیهای برتر IT توسط بخش خصوصی، تسهیلات و تبدیلات گستردهای را نیز در زمینه قوانین مربوط به واگذاری مجوزها و امکانات به بخش خصوصی، در روالهای موجود اعمال نمایند.

۴-۲- انجام هماهنگی و همکاریهای لازم از جانب بخشهای دولتی

این مقوله از دو جهت قابل بررسی می باشد. اول آن دسته از دستگاههای دولتی که وظیفه حمایت و پشتیبانی از نهادهای خصوصی تخصصی را از طریق اعطای مجوزها در اختیار گذاردن امکانات و تجهیزات و پشتیبانیهای مالی و اعتباری بر عهده دارند و دوم دستگاههای دولتی بعنوان سفارش دهندگان خدمات و کالاهای تولیدی در گستره IT بخش اول که ارتباطات تنگاتنگی نیز با قوانین و مصوبات دولتی دارند باید ملزم به واگذاری برخی یا تمامی اختیارات خاص خود در صنایع کلان IT به بخش خصوصی گردند و قوانین موضوعه را در این ارتباط اجرا نمایند و همچنین در زمینه مجوزها و اعتبارات و ... باید همکاری، سرعت عمل و انعطاف بیشتری در کنار دقتهای لازمه، جایگزین کنند، بیاعتمادی و اشکال تراشیهای فعلی گردد.

در همین ارتباط باید به نقش اساسی بانکهای دولتی در توسعه و حمایت از مراکز خصوصی فنی اشاره ویژه داشت که در این ارتباط تسهیلات اعطایی جهت راه اندازی و توسعه مراکز خصوصی IT را افزایش کمی از لحاظ روالهای اداری تسهیل و تسریع نمود.

در بخش دوم نیز نوع همکاریهای فنی-تخصصی متقابل بین مراکز خصوصی و دولتی باید از حالت ارباب - رعیتی فعلی بسوی عمل در قالب چارچوبهایی با محوریت داشتههای تخصصی و فنی در کنار قواعد اداری و قوانین قراردادهای و سفارشات پیش برود.

از جمله موارد مهم در این ارتباط نقش و عملکرد مراکز صنعتی و اقتصادی دولتی بعنوان بزرگترین کارفرمایان بخش IT می‌باشد. اینگونه مراکز نیز باید توجه بیشتری از خود برای انجام همکاری در سطوح مختلف IT جهت بهبود روشها، توسعه صنعتی، افزایش کیفیت و سرعت با شرکتها و مؤسسات خصوصی نشان دهند.

امروزه شاهد هستیم که اکثر پروژه‌های کلان IT برای بخشهای صنعتی دولتی توسط پیمانکاران دولتی و نیمه دولتی (با کیفیت و کمیت قابل بحث) صورت می‌پذیرد که بخشی از آن به جهت بن بستهای قانونی و برخی دیگر بعلت عدم تمایل و اطمینان مدیران دولتی برای استفاده از توانایی‌های بخش خصوصی جهت اجرای پروژه‌ها میباشد. از دیگر مشکلات عمده فعالیت IT بخش خصوصی در بخش‌های دولتی، نگاه دستگاههای دولتی به اطلاعات، پردازش، سطوح محرمانگی، نوع محرمانگی حفاظت از اطلاعات می‌باشد.

مشکل اول عبارتست از عدم تعریف محرمانگی اطلاعات بصورت صحیح و اصولی در ادارات دولتی. داده‌ها، سندها، پرونده‌ها و رکوردها در اکثر مواقع بدون لحاظ کردن ابتدائی‌ترین مطالعات و بررسی‌های فنی و کاری از طرف افراد مسئول و غیر مسئول محرمانه و خارج از دسترس بخش خصوصی تلقی و اعلام می‌گردد که این خود بعلت نا صحیح و غیر دقیق بودن در اجرای برنامه‌های گسترش IT و اجرای پروژه‌های مربوطه اثر منفی می‌گذارد.

مشکل دوم شکل و چگونگی هدایت جریان اطلاعاتی در پروژه‌های اطلاعاتی در حال اجرا توسط بخش خصوصی میباشد. در این ارتباط معمولاً در ادامه مشکل اول که کلیه اطلاعات در همه جا و در همه زمان محرمانه محسوب می‌گردند (بدون کمترین رعایت محرمانگی در نگهداری و جمع‌آوری اولیه آنها) در ضمن پردازشها و ایجاد خروجیهای مختلف نیز این دیدگاه غیر کارشناسی باعث ایجاد کنندی و تاخیر در اجرای دقیق و موفق پروژه‌های مهم می‌گردد.

بنابراین باید ضمن ارائه تعاریف جامع و کامل و تخصصی از محرمانگی و مصادیق آن، روالها و چارچوبهای طبقه بندی اطلاعات و چگونگی در اختیارگذاری اطلاعات مجاز به بخش خصوصی تدوین گردد تا موفقیت و سرعت اجرا و تکمیل پروژه‌های مرتبط با داده و اطلاعات به بهترین شکل ممکن و بدون صدمات جانبی تامین گردد.

بن بستهای قانونی و برخی دیگر بعلت عدم تمایل و اطمینان مدیران دولتی برای استفاده از توانایی‌های بخش خصوصی جهت اجرای پروژه‌ها میباشد.

از دیگر مشکلات عمده فعالیت IT بخش خصوصی در بخش‌های دولتی، نگاه دستگاههای دولتی به اطلاعات، پردازش، سطوح محرمانگی، نوع محرمانگی، حفاظت از اطلاعات میباشد.

مشکل اول عبارتست از عدم تعریف محرمانگی اطلاعات بصورت صحیح و اصولی در ادارات دولتی. داده‌ها، سندها، پرونده‌ها و رکوردها در اکثر مواقع بدون لحاظ کردن ابتدائی ترین مطالعات و بررسی‌های فنی و کاری از طرف افراد مسئول و غیر مسئول محرمانه و خارج از دسترس بخش خصوصی تلقی و اعلام می‌گردد که این خود بعلت نا صحیح و غیر دقیق بودن در اجرای برنامه‌های گسترش IT و اجرای پروژه‌های مربوطه اثر منفی میگذارد.

مشکل دوم شکل و چگونگی هدایت جریان اطلاعاتی در پروژه‌های اطلاعاتی در حال اجرا توسط بخش خصوصی میباشد. در این ارتباط معمولاً در ادامه مشکل اول که کلیه اطلاعات در همه جا و در همه زمان محرمانه محسوب می‌گردند (بدون کمترین رعایت محرمانگی در نگهداری و جمع‌آوری اولیه آنها) در ضمن پردازشها و ایجاد خروجیهای مختلف نیز این دیدگاه غیر کارشناسی باعث ایجاد کنندی و تاخیر در اجرای دقیق و موفق پروژه‌های مهم می‌گردد.

بنابراین باید ضمن ارائه تعاریف جامع و کامل و تخصصی از محرمانگی و مصادیق آن، روالها و چارچوبهای طبقه بندی اطلاعات و چگونگی در اختیارگذاری اطلاعات مجاز به بخش خصوصی تدوین گردد تا موفقیت و سرعت اجرا و تکمیل پروژه‌های مرتبط با داده و اطلاعات به بهترین شکل ممکن و بدون صدمات جانبی تامین گردد.

۳-۴- ارتباطات مراکز خصوصی با یکدیگر

در این زمینه ذکر نکات ذیل ضروریست :

نکته اساسی آنکه مراکز خصوصی فعال در زمینه IT باید ضمن حفظ اصول رقابتی فنی و کاری خود، در جهت تحقق اهداف مشترک و تسهیل بهره گیری از امکانات قانونی و حمایت‌های تخصصی و کاری با ایجاد اتحادیه‌ها و سازمانهای متمرکز حمایتی و حقوقی در زمینه‌های فعالیت تخصصی خود از همکاریها و تجمع آراء یکدیگر بخصوص در جهت بهره مندی از امکانات مجاز کاری، خدمات رفاهی و مادی و پشتیبانی استفاده نمایند.

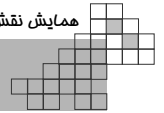
در ارتباط با بخشهای خصوصی غیر مرتبط کاری با حوزه تخصصی IT نیز میباید ضمن معرفی خدمات IT بعنوان ابزار برتر و سریعتر در اکثر شئون صنعتی و اقتصادی به اینگونه مراکز، در درجه اول خدمات مناسب برای رشته‌های گوناگون عملیاتی و کاری تعریف و تدوین گردیده و به مراکز مربوطه معرفی گردند و از طرف دیگر با تبلیغات مناسب جهت شناسایی ابعاد خدمات IT و محاسن بیشتر آن و الزامات امروزی بکارگیری آن، قابلیت و تمایل بکارگیری IT را در سطح کلی جامعه بخصوص صاحبان صنایع و ادارات کوچک و متوسط بوجود آورد تا مدیریتهای مربوطه بتوانند با شناخت نیازهای و تطبیق آن با امکانات مراکز سرویس دهی IT بتوانند برای رفع نیازها و مشکلات خود از این گونه مراکز استفاده نمایند.

جهت ایجاد ارتباط مالی مناسب اینگونه قرار دادها نیز باید ضمن برخورداری از پشتیبانی مالی مناسب بانکها و مؤسسات اعتباری، از اتحادیه‌های صنفی، مشاوران حقوقی و نیز استفاده نمود و از طریق آنها این اقدامات صورت پذیرد.

۴-۴- مردم و بخش خصوصی

جهت گسترش اقبال عامه مردم به استفاده از سرویسهای بخش خصوصی در زمینه IT نکات ذیل قابل بیان می‌باشند:

- معرفی خدمات قابل ارائه توسط مراکز IT خصوصی و تبلیغ آنها در بین مردم
- افزایش شان حقوقی و تخصصی بخش خصوصی از طریق حمایتها و مجوزهای صحیح دولتی
- کنترل موثر مراکز خصوصی توسط بازرسان اتحادیه‌ها و سازمانهای نظام مهندسی IT
- رقابتی بودن قیمت کالاها و خدمات IT
- ایجاد مراکز پشتیبانی و نمایندگی محصولات و فناوریهای معتبر خارجی در کشور
- گسترش آموزشهای تخصصی و عمومی در زمینه‌های تئوری و عملی IT توسط مراکز خصوصی
- ارتقاء کیفیت قراردادهای اجرایی و تحقیقاتی و خرید بین افراد و مراکز خصوصی و تشدید تضمینهای اجرایی
- تکثر و تنوع فعالیتهای متناسب با رشد IT جهانی و نیازهای کشور و مردم
- تعدیل اهداف صرفا مادی و تشویق ایجاد زمینه‌های تخصصی در مراکز خصوصی

آنچه در انتهای این بحث می‌توان بدان اشاره خاص داشت آنستکه جهت رشد کمی و کیفی مراکز خصوصی IT در کشور، باید بررسی همه جانبه ای در وضعیت فعلی قوانین و ساختارهای اجرایی و عملیاتی صورت بپذیرد و ظرفیتهای موجود بخوبی شناسایی گردند.

جهت حمایت مناسب از مراکز خصوصی فعال در زمینه فناوری اطلاعات باید وزن و اهمیت بخشهای مختلف IT از جنبه‌های مختلف علمی، صنعتی و اقتصادی تعریف و تعیین گردد و حمایتها نیز با توجه به اهمیت و نتایج این وزن دهی و ارزشگذاری صورت پذیرد. این وزن دهی نیز باید بر اساس زمینه‌های تخصصی فعالیت، سطح تخصص مورد نیاز، میزان اشتغال، ارزش افزوده، امکان توسعه، میزان نیازهای موجود جامعه، میزان سرمایه‌گذاری مورد نیاز و زمان نتیجه‌گیری و... صورت بپذیرد. بعنوان نتیجه‌گیری نهایی، موفقیت در زمینه گسترش و توسعه مراکز خصوصی IT را در عواملی نظیر منابع انسانی متخصص و مورد نیاز، میزان سرمایه، حوزه فعالیت تخصصی، ارتباط با سایر مراکز صنعتی و حقوقی و همچنین پشتیبانی و حمایت دولت و قوانین موضوعه خلاصه نمود.

۵- نتیجه‌گیری

از مجموعه موارد مطرح شده در این مقاله می‌توان نتیجه‌گیریهای مختلفی در زمینه‌های متفاوت از جمله جنبه‌های مالی و اقتصادی مراکز خصوصی، شیوه‌ها و روشهای حمایت از ایجاد و گسترش این مراکز، ضعفها و قوتهای مدیریت خصوصی و الگوریتمهای توسعه اشتغال و تامین اجتماعی و همچنین نوع و شکل آموزش و تخصص بعمل آورد. اما قصد نگارنده بر اینست که دوتیجه‌گیری ساده و اولیه مطابق با شرط اولیه ذکر شده در ابتدای مقاله یعنی ارتباط کار برای انسان و انسان برای کار، بعمل آورده و نکاتی را پیرامون آنها مطرح نماید.

۵-۱- استقرار و گسترش مراکز خصوصی زاینده فرصتهای شغلی جدید می‌باشد

همانگونه که قبلا اشاره شد چنانچه پاگیری و گسترش مراکز خصوصی فعال IT با هدفمندی و برنامه‌ریزی صحیح صورت پذیرد در متن حرکت رشدی و تولیدی خود بسیاری از اهداف تخصصی تر و داخلی تر را نیز محقق خواهند نمود که از جمله می‌توان به گسترش فضاها، اشتغال و ایجاد فرصتهای جدید کاری اشاره کرد.

آنچنانکه اطلاع داریم IT از سطوح تخصصی و عملیاتی گسترده و متعددی برخوردار است و این مهم امکان فعالیت در زمینه‌های مختلف آن را برای افراد با سطوح تخصصی و مهارتهای فردی مختلف فراهم می‌آورد. هر شرکت خصوصی IT حداقل از چندین سطح پایه و میانی و عالی تخصصی (بنا بر زمینه فعالیت خود) برخوردار است که اولاً با موفقیت شرکت در کسب اهداف زمانی، اقتصادی و تکنیکی امکان رشد هر یک از این مهارتهای کاری فراهم آمده و ثانياً فعالیتهای موفقیت آمیز هر شرکت باعث رونق و تشویق سایر مراکز مرتبط بعنوان مصرف کنندگان ثانویه و یا تولیدکنندگان اولیه اطلاعات خواهد گردید. یعنی بصورت مستقیم امکان ارتقاء سایر صنایع وابسته و حمایت از مشاغل مرتبط فراهم خواهد آمد.

البته در این مورد باید جدا از صرف نیرو و سرمایه و تخصص در موارد غیر ضروری و یا انجام پردازشهای تکراری و یا غیر مفید (هر چند سود دهی مقطعی مالی داشته باشند) خودداری کرد که این مورد در بطن خود عوامل کاهنده سرعت رشد IT، نا شفاف بودن فعالیتهای انجام گرفته و کم اعتمادی مصرف کنندگان را به همراه خواهد داشت و مشاغلی هم که بر این اساس

ایجاد گردیده باشند نیز بنا به ماهیت غیر مفید مبدا خود، مشاغلی غیر مفید کاذب و زودگذر خواهند بود که بسیاری از عواقب ناهنجار ثانویه را نیز به همراه خواهند داشت.

چنانچه تفکر غالب در یک مرکز خصوصی IT تفکری مبتنی بر تخصص و مدیریت و پیشرفت باشد، در این صورت صرف ایجاد موقعیت‌های شغلی موفقیت محسوب نخواهد شد، بلکه تعریف کاری مناسب انتظار بهره‌وری محاسبه شده و پشتیبانی و ارتقاء فردی و شغلی و تامین اجتماعی و مالی نیز از عوامل موثر در ایجاد مشاغل خواهند بود.

۵-۲- توسعه فنی و تخصصی مراکز IT فراهم کننده زمینه‌های توسعه گسترده فردی و کلان جامعه می‌باشد

از آنجاییکه توسعه و گسترش مراکز خصوصی فارغ از روالها و محدودیتهای دولتی، با سرعت و کیفیت بالاتری می‌تواند صورت بپذیرد از این رو بسیاری از اهداف اجتماعی و فردی را می‌توان از طریق تمرکز بر روی مراکز خصوصی تامین کرد. با توجه به سرعت غیر قابل پیش‌بینی پیشرفت IT در سطح جزء و کلان و امکان همپایی مراکز خصوصی متخصص در زمینه‌های علمی و عملی متناسب با این جریان گسترده بشرط کنترل و مدیریت و برنامه‌ریزی صحیح، می‌توان بسیاری از انگیزه‌ها، جوابها و نتایج مورد نظر (حد اقل در زمینه IT و صنایع مرتبط آن و شاغلین در آنها) در سطح وسیعی تامین نمود. در مراکز خصوصی با توجه به لزوم وزن دهی به عوامل تولیدی و پردازشی، بیگمان افراد شاغل در آنها از بالاترین نقش قابل کنترل و مدیریت برخوردارند به همین جهت باید با در نظر گرفتن خصوصیات و نیازهای فردی، ضمن رهنمونی افراد به سوی اهداف اجتماعی، تخصصی و مالی، کل مجموعه و در ارتباطی گسترده تر کل صنعت و جامعه را بسوی اهداف مناسب و تکاملی رهنمون شد.

در این مورد خصوصیات کاری و فردی شاغلین باید مورد توجه خاص قرار گیرد و ارتباطات صحیح بین شاغلین و محیط و نیازهای ایشان برقرار گردد. ارتباطاتی نظیر موارد ذیل :

فرد ----- سطح تخصص فعلی و آتی

فرد ----- مدیریت و روالهای مدیریتی فنی و اداری

فرد ----- آموزشهای تخصصی و عمومی

فرد ----- سایر شاغلین و نوع روالهای همکاری تخصصی و اداری

فرد ----- ابزارهای مورد نیاز کاری از جمله سخت‌افزارها و نرم‌افزارها

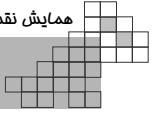
فرد ----- حمایتها و پشتیبانی‌های قانونی

فرد ----- مسایل مالی و اقتصادی

فرد ----- تامین اجتماعی

فرد ----- رشد و پیشرفت کاری و مالی و تخصصی

چنانچه کل ارتباطات فوق، ارتباطاتی تفکر شده. سهل و صحیح باشد، اهداف فردی - شرکتی و فراشرکتی به بهترین نحو تحت پوشش قرار خواهند گرفت و فرد بعنوان مهمترین عامل تاثیر گذار بر گستره IT نقش خود را به بهترین نحو ممکن به انجام خواهد رسانید.

This page is intentionally left blank

